

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Медіариторика

Рівень вищої освіти – **другий (магістерський)**

Освітня програма **06 Журналістика та медіакомунікації**

Спеціальність **Журналістика**

Галузь знань **061 Журналістика**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Медіариторика
Викладач	Шотурма Наталія Володимирівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри журналістики
Контактний телефон викладача	+380977695896
Е-mail викладача	nataliia.shoturma@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	вибіркова/ Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/f684a75c8f47b0f4f42d
Консультації	Пн. 13.30-15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні закономірності мовленнєвої поведінки, які водночас формують спеціальні можливості для створення ефективного усного чи письмового висловлювання, тексту, візуального супроводу тексту для різних типів мас-медіа.</p> <p>Особливості дисципліни полягають у тому, що під час її вивчення основна увага приділяється доцільності застосуванні канонів класичної риторики у сучасних мас-медіа. Наголошується на атому, що сучасна медіариторика – це не лише професійна риторика журналіста, а й засоби впливу на аудиторію ЗМІ за допомогою слова. Саме тому зміст дисципліни охоплює поняття класичної та неориторики, формулювання поняття терміну медіариторика, вивчення цифрової риторики, риторичних канонів як основи створення журналістських текстів, ораторського мистецтва у роботі теле-і радіожурналістів, вимог до журналіста як оратора, а також взаємозв'язок медіариторики та медіаграмотності.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - з'ясувати основні поняття і складові медіа риторики; - сформувати у студента здатності розуміти роль та місце риторичних принципів у створенні журналістських матеріалів; - оволодіти риторичними канонами створення ефективних текстів для різних типів мас-медіа; - виробити навички ефективного комунікативного стратегічного планування у процесі усного та письмового спілкування; - сформувати розуміння ефективності впливу журналістського слова на аудиторію; - виробити вміння розрізняти медіа маніпуляції. <p>Основними цілями дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміння специфіки медіариторики; - засвоєння особливостей створення текстів на основі риторичних канонів; - формування здатності створювати ефективні тексти для різних типів ЗМІ. 	

4. Компетентності

Загальні компетентності:

КК. Здатність розв'язувати комплексні завдання і проблеми у сфері медіа-діяльності та застосовувати вітчизняні й міжнародні професійні стандарти у процесі діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог.

ЗК 1. Здатність продуктивно використовувати здобуту міждисциплінарну освіту для роботи в інформаційній сфері та організації ефективних суспільних комунікацій;

ЗК 3. Усвідомлення соціальної значущості майбутньої професії, нетерпимість до корупційної поведінки; здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів журналістської етики;

ЗК 5. Здатність до критичності й самокритичності у процесі збирання, аналізу й підготовки до оприлюднення інформації, подання інформації в найбільш адекватній та ефективній формі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та засобів;

Фахові компетентності:

ФК 3. здатність аналізувати, оцінювати, редагувати, готувати до друку/ефіру авторські текстові, аудіо- й аудіовізуальні, мультимедійні матеріали;

ФК 7. здатність брати участь у розробці нових стандартів та нормативних документів журналістики;

ФК 8. здатність забезпечувати суспільство якісною щодо змісту, форми та впливу мас-медійною продукцією;

ФК 9. здатність підвищувати духовний, моральний, культурний, освітній потенціал аудиторії ЗМІ;

ФК 10. здатність використовувати системні знання й сучасні методи впливу мас-медіа;

5. Програмні результати навчання

Успішне засвоєння дисципліни передбачає досягнення студентом таких результатів:

ПРН 1. Використовує здобуту освіту для розв'язування комплексних завдань і проблем у сфері медіадіяльності та застосування вітчизняних і міжнародних професійних стандартів в процесі діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог;

ПРН 2. Об'єктивно оцінює свої можливості й перспективи в різних сферах медіа-діяльності, розуміє ринок інформаційних послуг; усвідомлює соціальну значущість своєї майбутньої професії, володіє достатнім рівнем професійної свідомості;

ПРН 3. Вільно користується українською й іноземними мовами як засобами отримання й опрацювання інформації, створення текстів для ЗМІ, спілкування в обраній професії;

ПРН 4. Застосовує загальнотеоретичні положення з теорії соціальних комунікацій, інформації й журналістики для обґрунтування практичних завдань спеціалізації; сприймає, аналізує й реалізовує управлінські інновації в професійній діяльності;

ПРН 6. Виконує професійну діяльність на основі законів маркетингу (вивчення мас-медійного ринку), менеджменту та економіки й організації мас-медійної справи; аналізує, оцінює, редагує, готує до друку/ефіру авторські текстові, аудіо- й аудіовізуальні, мультимедійні матеріали; добирає авторів, учасників теле- і радіопрограм, організовує масові редакційні заходи, налагоджує зв'язки з позаштатними авторами, науковими і виробничими установами, соціальними інститутами та громадськістю;

ПРН 14. Користуватися при підготовці власних матеріалів засобами журналістської оргтехніки: комп'ютером, відеокамерою, магнітофоном, диктофоном, фотоапаратом; працювати в Internet та в інших автоматизованих інформаційно-пошукових системах в режимах offline і on-line, створювати публікації, працювати із програмами Microsoft Office PowerPoint та Windows Movie Maker та ін.;

ПРН 15. Готувати матеріали ЗМІ про діяльність різних галузей суспільної діяльності, враховувати їхні особливості та вимоги.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	Журналістика	1 курс (магістратура)	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Тема 1. Риторика як мистецтво публічних виступів. Історія ораторського мистецтва. Поняття медіариторики.	2	2	5
Тема 2. Цифрова риторика. Поняття та складові елементи.	2	2	10
Тема 3. Функціональні різновиди мовлення. Підготовка до публічного виступу. Аналіз публічного виступу. Логічні основи мовлення й аргументації. Мовлення. Правильність мовлення. Техніка мовлення. Комунікативні ознаки мовлення. Риторичний канон як основа створення журналістського тексту.	2	6	20
Тема 4. Риторика в сучасних засобах масової інформації. Ораторське мистецтво на радіо і телебаченні. Акторська подача матеріалу.	2	2	10
Тема 5. Медіаграмотність і медіариторика. Маніпулятивна риторика сьогодення.	2	2	5

Тема 6. Оратор і вимоги до нього. Форми мовленнєвого впливу. Композиція публічного виступу. Публічний виступ і образ оратора. Етика публічного виступу журналіста.	2	4	10
Загалом	12	18	60
7. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: практичні завдання, доповідь з презентацією та самостійна робота – 50 балів; залік – 50 балів.		
Вимоги до письмової роботи	Письмовий контроль у вигляді модульної контрольної роботи, виконання індивідуальних завдань, реферату, поточного тестування.		
Практичні заняття	Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Для отримання допуску до підсумкового контролю студенту необхідно отримати мінімум 25 балів за семінарські заняття чи завдання самостійної роботи.		
Підсумковий контроль	Форма контролю (залік) Форма здачі (комбінована).		
8. Політика навчальної дисципліни			
<p>Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності регулюється Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (http://surl.li/dhrfg) та Кодексом честі університету (http://surl.li/emmg1)</p> <p>Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями. Спілкування з викладачами (керівником практики від університету) здійснюється під час консультаційних годин (або за попереднім погодженням із викладачем). Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).</p> <p>Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями.</p>			
9. Рекомендована література			
Основна			
<p>1. Бондаренко В. В. Риторика : навч. посіб. / В. В. Бондаренко; Харків. нац. автомоб. дорож. ун-т. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Харків : ХНАДУ, 2013. 111 с.</p> <p>2. Гамова Г. І. Публічний виступ як реалізація ораторської майстерності / Г. І. Гамова // Лінгвістичні дослідження. 2019. Вип. 50. С. 156-165.</p>			

3. Колотілова Н. А. Риторика: навч. посібн. /Н. А. Колотілова. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
4. Кукуруза Н. В, Майстерність в ведучого: навч. посібник. Івано-Франківськ, 2010. 176 с.
5. Макович Х.Я., Вербицька Л.О., Капітан Н.О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.
6. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад. : І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін. 2-ге вид., стер. К. : НАДУ, 2011. 128 с.
7. Плеханова Т.М. Риторичні основи журналістики: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Журналістика». Запоріжжя: ЗНУ, 2018. 110 с.
8. Прокопчук Л. В. Риторика. Модульний курс : навч. посіб. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 206 с.
9. Риторика : навч.-метод. посіб. з курсів «Основи риторики» та «Професійна риторика» / уклад. Ірина Гузенко. Л. : ЛДУФК, 2014. 327 с.
10. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / за ред. Ю. Бідзілі. Ужгород : Закарпаття, 2007. 224 с.
11. Типологічні аспекти системності сучасної української мас-медійної термінології. «Проблеми української термінології» : зб. наук. пр. 2010. С. 97-99.
12. Колотілова Н.А Риторика. Навчальний посібник. К. 2011. URL : http://libfree.com/109333221-ritorikaritorika_kolotilova_na.html .

Допоміжна

1. Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
2. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика : навч. посіб. Львів : Світ, 2001. 240 с.
3. Вандишев В. М. Риторика і софістика в історико-філософському дискурсі : монографія . Суми: Вид-во СНАУ, 2015. 152 с.
4. Гоян В. В. Журналістська творчість на телебаченні : монографія .К., 2011. 319 с.
5. Єлісєнко Ю. П. Культура і техніка мовлення в тележурналістиці . Стил ь і текст. К., 2001. Вип. 2. С. 168-177.
6. Олійник О. Б. Риторика . К. : Кондор, 2009. 169 с.
7. Стасюк Т. Технології мовного впливу як компонент сучасної комунікації . Українська мова. 2010. № 1. С. 82-87.
8. Тріщук О. В., Фіголь Н. М. Словник помилкового слововживання в сучасних медіа. Київ : Політехніка, 2015. 300 с.

Інформаційні ресурси

1. URL: <http://classics.mit.edu/Aristotle/rhetoric.html>.
2. URL: <http://rhetoric.berkeley.edu/>.
3. URL: <http://www.stanford.edu/dept/english/courses/sites/lunsford/pages/defs.htm>.
4. URL: <http://rhetoric.eserver.org/>.
5. URL: <http://www.communicationencyclopedia.com>
9. Комісія з журналістської етики. URL: <https://cje.org.ua/>
10. Підбірка книг та мотивуючої літератури з ораторського мистецтва. URL: <https://masterlev.com.ua/knygy-pro-oratorske-mystetstvo-ukrayinskoyu-movoyu/>
11. Спілка журналістів України URL: <https://nsju.org/>
12. Підбірка фільмів на тему ораторського мистецтва. URL: <https://www.facebook.com/uaspeakersclub/posts/2804601386492324>

Викладач Шотурма Наталія Володимирівна